

תשעה באב שחל בשבת

קטן שהגדיל

בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תכו) נשאל בתענית שבעה עשר בתמוז או תשעה באב שחלו בשבת ונדחו ליום ראשון, מה הדין בקטן שהגדיל ביום ראשון האם חייב להתענות או לא. וכתב שתלוי בגדר תשעה באב שנדחה, דיש להסתפק אם הוא גדר של תשלומין של הצום שחל בשבת, או דילמא שעקרו אותו משבת וקבעוהו ביום ראשון. דאם נאמר שהוא גדר של תשלומין א"כ קטן שלא היה חייב בעיקר חיוב הצום, משום דבשבת היה עדיין קטן, אינו חייב גם בתשלומין, כמו שמצינו בקטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני, שאם פסח שני הוי תשלומין דראשון היות ובשעת חלות החיוב היה פטור, לא התחייב בתשלומין. ועיי"ש דנקט כדבר פשוט שחיוב הצום ביום ראשון הוא מדין תשלומין, ולכן פטור הקטן.

אין משנין מפני המחלוקת

אבל שדא ביה נרגא, דלכאורה יש לאסור משום הדין דהנכנס למקום שמתענה (תענית י, ב), אף שהוא הגיע ממקום שאין מתענה ודעתו לחזור מתענה עמהם, וא"כ הכי נמי אף שהוא פטור מלהתענות, מכל מקום יחייב כמו הנכנס למקום שמתענה. ודחה את זה משום דעיקר הטעם שמתענה עמהם הוא מפני המחלוקת (כמבואר שם), דאף שהוא אוכל בצנעא, מכל מקום ניכר אם אכל, וזה שייך רק באדם שבא לעיר אחרת, אבל בעירו לא שייך למחלוקת, כמו שמותר לחוש לעצמו לנהוג בכמה חומרות, ואין בזה משום מחלוקת.

אבילות בצניעא בתשעה באב שחל בשבת

ובסוף התשובה הביא שמצא בשו"ת הרשב"א (א, תקכ) שנשאל בתשעה באב שחל להיות בשבת האם מותר בתשמיש המטה, והשיב שאין נוהג בו שום אבילות, דהא אמרינן מעלה על שלחנו כסעודת שלמה בשעתו, דאבלות ישנה שאני, וכל שכן דלגמרי עקרוהו מתשיעי ואוקמוה אעשירי, ומוסיף הרשב"א דמעיקרא היה ראוי לקבעו בעשירי, והיינו משום דאיתא בתענית (כט, א) דאמר רבי יוחנן אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף. הרי משמע מדברי הרשב"א שאין עשירי מצד תשלומין, דהא לגמרי עקרוהו מתשיעי.

אבל כתב האבני נזר דלדעת הפוסקים, שאנחנו בני אשכנז נגררים אחריהם, שסוברים דנוהג דברים שבצנעא, הרי שפיר יש לומר שגדר התענית בעשירי היא משום תשלומין. אבל כבר העירו עליו שאע"פ שפסק הרמ"א (תקמד, יט) שתשמיש המטה אסורה, אבל כבר כתבו הפוסקים שלפעמים מקילים, כגון בליל טבילה, א"כ ע"כ שנוקטים לעיקר הדין כהרשב"א שאין דברים שבצניעא נוהג, ורק בתורת חומרא מחמירים. (ועי' לקמן שלא לכל דבר מחמירים).

אמנם עיקר התלייה אינו ברור כלל, שאפילו אם נאמר דהוי דהוי "תשלומין" יתכן שעקרו ממנו כל דיני ט"ב.

רחיצה בחמין בשבת שחל בו ט"ב

והנה כתוב בשו"ע (או"ח תקנד, יט) שאם חל תשעה באב בשבת, מותר בכולן אפילו בתשמיש המטה. וכתב הרמ"א דיש אוסרים תשמיש המטה, וכן נוהגין. וכתב הט"ז (ס"ק ט) שלפי דברי

הרמ"א ג"כ אסור לרחוץ ידיו בחמין, שגם זה קרוי צנעא. וכבר תמהו עליו שבט"ב הרי אסור להושיט אפילו רק אצבעו, ואפילו במים קרים, א"כ למה נקט הט"ז רחיצה בחמין. ותל' המנ"ח שיש שני דינים ברחיצה בט"ב, יש מצד דיני אבילות, שאבל אסור ברחיצה, ויש גם מטעם חומר הצום שאסור בחמישה עינים, שגם ביוה"כ שאין בו משום אבילות אסור ברחיצה. א"כ י"ל שזה שאסור להושיט אצבעו במים אינו אלא מחמת דיני הצום, וזה כבר נדחה, והא דאסור דברים שבצינעא הוא מטעם אבילות, שנוהג בשבת בצינעא, ומטעם לא נאסר אלא רחיצה בחמין, שהרי אבל מותר לרחוץ פניו ורגליו בצונן. ודברי הט"ז דלא כמ"ש בשו"ת מהר"ם (סי' צט) שמה שאסרו תשמיש המטה בט"ב אינו אלא חומרא בעלמא, "והבו דלא לוסף עליו".

והנה הגמ' (תענית ל, א) מביא ברייתא, תנו רבנן כל מצות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב, אסור באכילה ובשתיה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה. הרי"ף אינו גורס אסור באכילה ושתיה, אלא אסור ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, ומסביר הגרי"ז (הל' תענית) משום שהברייתא מיירי בדינים שאסורים מחמת אבילות, שהרי ברישא כתוב כל מצוות הנוהגות באבל וכו', ואכילה ושתיה הרי מותרים באבל. ומוכיח מכאן שאיסור רחיצה גם מדיני אבילות, ולפי"ז מיירי ברחיצת כל גופו. וקצ"ע דאמרינן בפסחים (נד, ב) אמר רבי אלעזר אסור לו לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב, כדרך שאסור להושיט אצבעו ביום הכיפורים. מצד אחד מבואר כדברי המנ"ח והגרי"ז שיש שני דינים ברחיצה, מצד אבילות ומצד חומר התענית, אבל מאידך איך סתם הברייתא שאסור כאבל דמשמע שרק כל גופו אסור.

אמנם בריטב"א (תענית יג, ב) מבואר דלא כדבריהם, אלא שהאיסור להשיט אצבעו למים בט"ב הוא משום דיני אבל, וז"ל נמצינו למדין ששלש מקומות הם ודיניהם שלשה, **דט' באב החמור שהוא משום אבל דכל ישראל אסור להושיט אפילו אצבעו בצונן ואינו צריך לומר בחמין**, מיהו כל חיבי טבילות טובלין כדרכן בין בט' באב בין ביוה"כ ובלבד בטבילה בזמנה שהיא מצוה, ואבל שהוא אבילות דיחיד קיל מיניה דשרי בצונן מקצת הגוף, ותענית צבור דקיל טפי דלא הוא אלא משום תענוג שרי כל הגוף בצונן ושרי בחמין מקצת גופו.

וכן מבואר בספר כלבו (סימן סב) וז"ל ואסור להושיט אצבעו במים בט' באב כמו ביום הכפורים, והטעם משום אבלות, ואע"פ שאבל מותר לרחוץ פניו ורגליו בצונן בתשעה באב אסור.

טבילה במקוה בבט"ב שחל בשבת

יש להסתפק האם מותר לטבול במקוה (אפילו בצונן) בט"ב שחל בשבת, והשאלה נוגע לאלו שמקפידים על טבילת עזרא (במקרה שהיה מותר לשמש מיטתם כגון שחל ליל טבילה בשבת), ולאלו שמקפידים לטבול כל שבת משום קדושה יתירה. ולפום ריהטא לפי פסק הרמ"א שדברים שנצינעא נהוג בט"ב שחל בשבת, ולפי הט"ז שלפי"ז אסור לרחוץ ידיו בחמין, א"כ אסור לטבול דהוי דברים שבצינעא, וכ"כ המנחת חינוך (מצוה שיג) שהאשכנזים מוחים במי שהולך לטבול בשבת זה.

אבל ראיתי בשם הגריש"א זצ"ל (הל' חג בחג הלכות ומנהגי בין המצרים עמ' קמו) שהתיר משום שאין כאן רחיצה של תענוג.

שו"ר באשל אברהם (בוטשאטש סימן תקנא) וז"ל ונהי שבתשעה באב שחל בשבת קודש המונע את עצמו ממדת חסידות של טבילה זו גם כן שפיר עביד, כיון שיש אומרים שנוהג דברים

שבצינעה אז, והגם דלא קיימא לן כוותייהו לגבי מניעת סגנון מצוה, מכל מקום יש מדת חסידות לחשוש לדיעה זו לפעמים.

ובהמשך דבריו כתב לענין טבילה עזרא בשבת חזון, הגם שהוא עכשיו רק מדת חסידות, מכל מקום י"ל שהוא כרחיצה לליבון שאין הכוונה משום תענוג, ואין מניעה ע"י המנהג של מניעת רחיצה מראש חודש אב, וגם בערב תשעה באב אין מניעה. ואין זה כטבילה בערב שבת קודש שצריך להיות שלא ביטל ע"י קור או טרדא, כי שם מכל מקום עיקרה לתענוג, מה שאין כן בזה שעיקרו לבחינת טהרה, גם אם מבטל ע"י קור אין דנין אפשר משאי אפשר כ"כ נקל, ומכל מקום אין לטבול יותר משתי פעמים, וגם מי שאינו מבטל טבילה זו ע"י קור, כי פעם שניה בטוח שהמים נוגעים בכל מקום ע"י שנתלחח הגוף ואין צריך יותר, ודי בזה היטב. (וצ"ע למה לא די בפעם אחת).

ת"ת בשבת שחל בו ט"ב

ולפי הנ"ל יש לדון האם מותר ללמוד בט"ב שחל בשבת, שהרי קי"ל (יו"ד סי' ת) ששבת אינו מפסיק אבלות ועולה למנין שבעה, שהרי קצת דיני אבלות נוהגים בו, דהיינו דברים שבצינעא וכו' וט"ת הוי דבר שבצינעא, א"כ אם מחמירים לנהוג דיני אבלות בצינעא יהיה אסור ללמוד תורה כל השבת. ובאמת כך נוקט המג"א (סימן תקנג, ז) שעל מה שכתב הרמ"א (תקנג, ב) שנהגו שלא ללמוד בערב תשעה באב מחצות ואילך, כי אם בדברים המותרים בתשעה באב, ולכן אם חל בשבת אין אומרים פרקי אבות, כתב המ"א שק"ו אם חל ט"ב בשבת שאסור ללמוד כל היום, דהא אסור מדינא ללמוד בט"ב, ועוד דהא דברים שבצינעא נוהג כמ"ש סימן תקנ"ד סי"ט. מיהו בתשו' מהרי"ל כ' וז"ל ט"ב שחל בשבת אסור ללמוד אחר חצות כמו בחול, משמע דקודם חצות מותר, והטעם כיון שנדחה נדחה ואין לו דין ט"ב רק דין עט"ב, ומ"מ לענין תשמיש מחמירין. אבל בד"מ הביא בתשובת מהרי"ל עט"ב שחל בשבת וכו' בסימני תשו' מהרי"ל, וא"כ אין ראייה משם. אבל בדפוסים שלנו כתוב ט"ב שחל בשבת. וכן פסק הקיצור שו"ע (סימן קכה, ד) וז"ל תשעה באב שחל בשבת יש להחמיר שלא ללמוד כי אם דברים המותרים ללמוד בתשעה באב, ולכן אין אומרים פרקי אבות, אבל לקרות הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום מותר, ומכ"ש קודם חצות היום.

המשנ"ב (תקנג, ט) כתב על דברי הרמ"א שאפילו ערב ט"ב שחל בשבת א"א פרקי אבות דהוא כלימוד תורה, והיינו אחר חצות, דקודם חצות מותר בלימוד תורה אפילו כשחל בשבת.

וצ"ע דלקמן (תקנד ס"ק לט) כתב שהיש אוסרים (שדברים שבצינעא נוהג) ס"ל דהוי שבת זו כקובר מתו ברגל דנוהג ברגל דברים שבצינעא, ולפ"ז אסור ג"כ לרחוץ ידיו בחמין שגם זה קרוי צנעא. א"כ שגם שאר דברים שבצינעא נוהגים, למה מותר בתלמוד תורה, וצע"ג.

חיוב חינוך לקטן

גם בשו"ת מהרש"ם (חלק ג סימן שסג) נשאל לענין קטן שהגדיל, וג"כ תולה בחקירה הנ"ל, ורצה לפשוט שהוא רק תשלומין של יום התשיעי מההיא דמבואר (או"ח סי' תקנט) דבעל ברית אינו מתענה ביום הנדחה, משא"כ בט"ב עצמו, ואם איתא שעקרוהו מתשעה באב וקבעוהו ב' באב, מאי שנא ט' באב מ' באב, אלא ע"כ שאינו אלא תשלומין לתשעה באב, ולכן הקילו לבעל ברית.

אלא שכתב טעם אחר לחייב קטן, דכיון דגם קודם שנתמלא ונעשה בן י"ג שנה הרי חייב משום חינוך, א"כ לא נדחה לגמרי. וזה חידוש גדול לומר שמזה שחייב בחינוך, אעפ"י שאנחנו נוהגים שאין קטנים משלימים, ואפילו אם היה הדין שקטן משלים, די לקרותו מחויב בדבר, ויהיה שייך תשלומין היכא שאינו מקיים עיקר החיוב.

עוד יש להעיר שהרי נחלקו רש"י ותוס' (ברכות מח, א) האם חיוב חינוך הוא על הבן או על האב, אז אם נאמר שהחיוב הוא על האב, לא מסתבר שיהיה הקטן עצמו מקרי מחויב בדבר.

האם יש חינוך לשעות בט"ב

בשול"ת ציץ אליעזר (ח"ט סי' כז) העיר דלא מצינו דין כזה בשול"ע שבט"ב חייב קטן שלא נמלאו לו י"ג שנה להתענות משום חיוב חינוך, רק לגבי יוה"כ מצינו בשול"ע (סי' תרטז, ב), אבל לגבי ט"ב לא נזכר בשול"ע מחיוב כזה כלל, ואדרבא הא"ר מדגיש שאין להם להתענות אלא לתינוקות בת י"ב שנה ויום א' ותינוק בן י"ג שנה ויום א', וכ"כ הפרמ"ג (א"א תקנ, ב), ומוכח בבית"ל (ריש סי' תקנ"ג), וכ"כ גם החיי אדם (כלל קלג, ו) ומשנ"ב (שם סק"ה). א"כ הרי נפל לבירא כל סברת המהרש"ם, וצריך להיות הדין דפטור הבר מצוה הזה מלהתענות בט"ב שנדחה שרק אז נמלאו לו יג"ש וי"א.

וע"ע בשול"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קיא) שכתב וז"ל מ"מ ליכא חיובא לדרדקי כלל ואפילו סמוך לפרקן, ואי לאו דמסתפינא אמינא מצוה הבאה בעברה היא.

חינוך לקרבן פסח

עוד יש להעיר שהרי במקור הסוגיא שקטן שפטור בעיקר החיוב פטור בתשלומין, הוא לענין קרבן פסח, שלמ"ד שני תשלומין לראשון אז קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני פטור, וקשה הרי גם בפסח יש חיוב חינוך לקטן כצבואר בתוס' (פסחים פח, א). עי"ש שהק' היאך מאכיל פסח לקטן למ"ד שה לבית אביו לאו דאורייתא, הרי הוי "שלא למנויו", ונהי דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו, לספות לו בידים אסור. ותי' הר"י דהתם ילפינן מ"לא תאכלום" ולא אסור אלא דומיא דשרצים ונבילות, אבל כה"ג דאיכא חנוך מצוה שרי. א"כ לדברי מהרש"ם למה לא נאמר שקטן שהגדיל בין הפסחים יהא נחשב שהיה חייב בראשון מטעם חינוך, ואין לומר שהתם לענין דאורייתא לא נחשב החיוב דרבנן כמחוייב, שהרי גם כאן חיובי הצום הם מדברי קבלה, ויותר חמורים מדרבנן בעלמא.

מעיקרא כך תקנו

ועי' בשול"ת שבט הלוי (ד, עב אות ב) שפסק להלכה כמהרש"ם דקטן שהגדיל חייב לצום. ועי"ש עוד סברא שאפילו אם הוא רק בגדר תשלומין, תענית צבור הוא, ומעיקרא הכי קבעוהו, לכל מי שחייב במצות. הוא מציין כמקור לדבריו שול"ת דברי מלכיאל (ה, קל), ושם באמת הוסיף דיש סוברים שעיקר התענית הוא בעשירי, וזה כדברי הרשב"א הנ"ל לגבי תשמיש המטה בתשעה באב שחל בשבת, שעקרוהו לגמרי מתשיעי, משום דמעיקרא היה ראוי לקבעו בעשירי. ולפי"ז יהיה נ"מ לענין קטן בי"ז בתמוז, שהגדיל בי"ח תמוז היכא שחל י"ז בתמוז בשבת דלא שייך סברא זו, אבל עדיין שייך סברא הראשונה שמעיקרא כך קבעוהו לכל מי שחייב במצוות.

עוד כתב בשבט הלוי "סברא חזקה והוא העיקר", שכל גדר תשלומין שייך רק אם אפשר שיעשו את העיקר ולא יצטרכו להשלים וכגון בפסח שני דשם אפשר שיהיו כל ישראל טהורים ולא

יצטרכו לעשות פסח שני. אבל כשחל בש"ק הרי זה היה ידוע בעת שגזרו להתענות שיזדמן שיחול בש"ק, ותקנו אז שיתענו למחר, וא"כ חדא גזירה היא, ולא הוי בתורת תשלומין.

שבוע שחל בו תשעה באב

והנה המחבר (שו"ע או"ח תקנא, ד) הביא ב' דעות האם בתשעה באב שחל בשבת יש דין של שבוע שחל בו תשעה באב, ושמעתי מחכ"א שרצה לומר שתלוי ג"כ בחקירה הנ"ל, דאם נאמר שהוי תשלומין, א"כ מקרי שבוע שחל בו ט"ב, אבל אם עקרוהו לגמרי, אזי אין כאן שבוע שחל בו ט"ב. אבל לכאורה אין זה נכון, שראיתי בסמ"ק (מצוה צו) שמביא המחלוקת האם יש "שבוע שחל בו" כשחל בשבת, וכתב שלכו"ע מותר לכבס ביום חמישי לכבוד שבת, דגם שאר ימי השבוע היא חומרא יתירתא, שהרי לא אסרו אלא שחל ט' באב להיות בתוכה, ובפרק בתרא דמגילה (???) מחלק בין חל להיות בתוכה בין חל להיות בשבת. הרי לן שאין הטעם משום שאין דיני ט"ב בשבת, אלא ששבת לא מקרי "בתוכה", וזה ברור.

שו"ר ברא"ש (תענית פ"ד) שהביא דברי הירושלמי שרבי בא בר כהן אמר שט"ב שחל להיות בשבת, שני שבתות מותרין. ומסביר הרא"ש כיון שנדחה התענית עד יום ראשון לא הוי שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. הרי לן שהטעם משום שנדחה ולא משום שאינו בתוכה.

וכן הוא להדיא במהרי"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב) וז"ל ואשר שאלת היכא דנדחה ט' באב משבת לאחרי, אותו שבוע שלפניו מותר לספר ולכבס או לא. כן נראה כיון שנדחה לאחד בשבת אין עליה דין ט' באב אלא כאילו איקלע קביעותא בא' בשבת דמי, וכל הימים שלפניו מותר לספר ולכבס בהן.

בעל ברית ופדיון הבן בתשעה באב

בשו"ע (תקנט, ט) כתוב שתשעה באב שחל להיות בשבת ונדחה ליום ראשון, בעל ברית מתפלל מנחה בעוד היום גדול, ורוחץ, ואינו משלים תעניתו לפי שיום טוב שלו הוא. ומקור הדין הוא בטור שהביא מעשה שחל ט"ב בשבת ונדחה עד למחרתו, והיה רבינו יעבץ בעל ברית, והתפלל מנחה בעוד היום גדול ורוחץ ולא השלים תעניתו לפי שיו"ט שלו היה. והביא ראייה מהא דתניא (עירובין מא, א) א"ר אליעזר בר צדוק אני הייתי מבני סנאה בן בנימין, וחל ט"ב בשבת ודחינהו עד לאחר שבת, והתענינו בו ולא השלמנוהו מפני שיו"ט שלנו היה.

ובשו"ת שאילת יעב"ץ (ב, כג) חולק, דלא דמי יו"ט דקרבת עצים שהוא שנוי במשנה ונסמך על הכתוב, ליום המילה שאינו מפורש לא בתורה שבכתב ולא בתורה שבע"פ, שיהא נקרא יו"ט. רק באגדה מצינו דרך רמז בעלמא סמך לסעודה שעשה אברהם אבינו ע"ה, ביום ה-ג-מ-ל - ה"ג מל, ועדיין יו"ט מנין שידחה ט"ב מפניו, ואפילו כשנדחה. והוסיף לסברא זו מה דאיתא בגמ' בתענית הנ"ל (כט, ט) דא"ר יוחנן אלמלי הייתי שם קבעתיו בעשירי, שהוא עיקר יום המר.

והביא שגם המג"א (ס"ק יא) והרדב"ז (ח"ב סי' ל"ה) חולקים על דינו של השו"ע, וסיים **דמאן דעבר עלה שרי למקרייה עברינא, ופורץ גדר ישכנו נחש חייוא דרבנן**, ובפרט עכשיו יש לנו לגדור גדר כפול על בית ישראל, אחר ש"באו בו פריצי שבתי צבי וחללוהו", עשו ט"ב יום אידם, ויש לנו לחוש מרואים שילמדו מהם להקל ראש בתענית צבור, ויחשבו כיון שנדחה נדחה ואשתרי לגמרי.

אבל מסקנת המ"ב (ס"ק לו) דלא כן, אלא שבעלי הברית, דהיינו אבי הבן ואמו והמוהל והסנדק,

(אבל לא המכניס והמוציא וכ"ש שארי הקרואים), מותרים לאכול בט"ב שנדחה. אבל כתב שאף שמותרים לאכול, לא יעשו ביום סעודה גדולה כמו שעושים בשאר הימים, אלו לא היה בט"ב. וכתב המ"ב (ס"ק לח) שה"ה אם חל פדיון הבן בט"ב שנדחה נקרא ג"כ אצלו יום טוב, והאב והכהן אין צריכים להשלים התענית.

[ועיי"ש שכתב דדוקא כשחל פדיון הבן בזמנו, שחל יום ל"א שלו בו ביום, אבל שלא בזמנו ואפילו היה יום ל"א בשבת דאעפ"כ הוא שלא בזמנו, צריכין להשלים. ומבואר מכאן אגב אורחא שיש מושג של "פדיון הבן בזמנו", ובלאו הכי הייתי אומר שמצות פדיון הבן הוא לפדות מיום ל"א ואילך, כדכתיב ופדויו מכן חודש תפדה, אבל לפדות ביום ל"א ולא ביום ל"ב אינו אלא משום זריזים מקדימים למצוות. אמנם בתוס' למסכת מו"ק (ח, ב) מבואר כדברי המשנ"ב, דמסופק האם מותר לעשות סעודת פדיון הבן בחול המועד, וכתב שאין לומר הא זמנה קבוע, תינח בזמנה שלא בזמנה היאך יהא מותר, הרי שיש מושג של פדה"ב בזמנו].

מעוברת ומינקת וחולה קצת

הביאור הלכה (תקנט, ט ד"ה ואינו משלים) כתב שבחידושי הגרע"א הביא בשם שו"ת שבו"י (ח"ג סי' לז), שחולי קצת ומעוברת שיש מיחוש קצת, מותרים לאכול, ועיי"ש שמקורו מהא דבעל ברית אינו משלים תעניתו, ואם משום כבוד המילה הקילו, כ"ש במקום חשש חולי. ומשמע שם שא"צ להשלים, אבל ימתין עד הצות.

וראיתי שהגרי"מ רובין שליט"א כתב, שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל ויבלחט"א הגר"נ קרליץ נהגו להורות שמעוברת ומינקת אין חייבין לצום בתשעה באב שנדחה ליום ראשון. ובשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל כתב, שעכ"פ אם היא מרגישה חולשה לא צריכה לצום כלל.